

SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2020/2123

2020 m. lapkričio 11 d.

kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnį Vokietijos Federacinei Respublikai ir Danijos Karalystei leidžiama integruotojo tinklo infrastruktūrai „Kriegers Flak“ taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą

(pranešta dokumentu Nr. C(2020) 7948)

(Tekstas autentiškas tik danų ir vokiečių kalbomis)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos ⁽¹⁾ (Elektros energijos reglamentas), ypač į jo 64 straipsnį,

informavusi valstybes nares apie šį prašymą,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

- (1) 2020 m. liepos 1 d. Danijos ir Vokietijos valdžios institucijos pateikė Europos Komisijai prašymą pagal Elektros energijos reglamento 64 straipsnį leisti integruotojo tinklo infrastruktūrai „Kriegers Flak“ (toliau – KF) taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą.
- (2) Liepos 7 d. Europos Komisija šį prašymą leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą paskelbė savo svetainėje ⁽²⁾ ir paragino valstybes nares bei suinteresuotuosius subjektus iki 2020 m. rugpjūčio 31 d. teikti pastabų. 2020 m. liepos 13 d. Tarybos Energetikos darbo grupės posėdyje valstybėms narėms taip pat buvo pranešta, kad yra pateiktas prašymas leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą ir kad galima teikti pastabų.

2. INTEGRUOTOJO TINKLO INFRASTRUKTŪRA „KRIEGERS FLAK“

- (3) Kriegers Flak, kaip geografinė vietovė, yra Baltijos jūros rifu, kuris driekiasi per Danijos, Vokietijos ir Švedijos ekonomines zonas. Šio rifo zonoje vandenys yra gana seklūs, todėl 2007 m. Danija, Vokietija ir Švedija susidomėjo galimybe toje teritorijoje plėtoti vėjo elektrinių parkus. Iš pradžių visų trijų valstybių narių perdavimo sistemos operatoriai (PSO) įvertino galimybę kurti bendrą projektą, kuriuo būtų sujungti šioje teritorijoje esantys įrenginiai. Nuo 2010 m. vėjo elektrinių parko, kuris būtų sujungtas su dviem šalimis, statybos projektą (vadinamąjį hibridinį projektą) vykdė tik Danijos ir Vokietijos sistemų operatoriai.
- (4) Remiantis prašymu leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, pagrindinis KF, kaip hibridinio projekto, tikslas buvo padidinti jungčių tarp vėjo elektrinių parkų ir atitinkamo jų sausumos tinklo naudojimą, suteikiant galimybę ši pralaidumą, kai jis nėra visas reikalingas pagamintai elektros energijai perduoti iš vėjo elektrinių parkų į krantą, panaudoti tarazoninei prekybai.

⁽¹⁾ OL L 158, 2019 6 14, p. 54.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/derogation_decisions2020v1.pdf

- (5) 2010 m. pabaigoje Danijos PSO „Energinet.dk“ ir šios zonos Vokietijos PSO „50Hertz“ pasirašė dotacijos susitarimą, kuriuo numatytas 150 mln. EUR įnašas iš Europos energetikos programos ekonomikai gaivinti (EEPEG). 2013 m. KF taip pat buvo įtrauktas į pirmąjį bendro intereso projektų sąrašą, pridėtą prie Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1391/2013 ⁽³⁾. Dėl KF koncepcijos, įskaitant numatomo elektros energijos srautų valdymo perkrovos atveju (toliau – perkrovos valdymas) koncepciją, aktyviai diskutuota su susijusiomis nacionalinėmis energetikos reguliavimo institucijomis, ji taip pat aptarta bendraujant su Europos Komisija.
- (6) KF, kaip platesniu projektu, sujungiami šie elementai (taip pat žr. 1 paveikslą):
- a) vėjo elektrinių parkai „Baltic 1“ ir „Baltic 2“, esantys Vokietijai priklausančiose Baltijos jūros teritorijose. Vėjo elektrinių parkas „Baltic 1“ buvo perduotas eksploatuoti 2011 m., jo galia – 48 MW. Vėjo elektrinių parkas „Baltic 2“ buvo perduotas eksploatuoti 2015 m., jo galia – 288 MW;
 - b) Danijai priklausančiose Baltijos jūros teritorijose pastatytas vėjo elektrinių parkas, taip pat pavadintas „Kriegers Flak“. Ši 600 MW galios vėjo elektrinių parką numatoma perduoti eksploatuoti 2022 m.;
 - c) atitinkamai 2011 ir 2015 m. perduota eksploatuoti apie 400 MW pralaidumo, 136 km ilgio Vokietijos vėjo elektrinių parkų prijungimo prie Vokietijos sausumos tinklo linija, kurioje naudojama 150 kV įtampos kintamoji srovė;
 - d) 2019 m. perduota eksploatuoti apie 680 MW pralaidumo, 77–80 km ilgio Danijos vėjo elektrinių parko prijungimo prie Danijos sausumos tinklo (Danijos antrojoje prekybos zonoje) linija, kurioje naudojama 220 kV įtampos kintamoji srovė;
 - e) keitiklių stotis Bentviše (Vokietija), asinchroniniu principu jungianti Šiaurės ir žemyninę sinchronines zonas;
 - f) du 400 MW pralaidumo, 24,5 km ilgio aukštos įtampos kintamosios srovės kabeliai, jungiantys vėjo elektrinių parkus „Kriegers Flak“ ir „Baltic 2“;
 - g) siekiant sujungti jūrines platformas „Kriegers Flak“ ir „Baltic 2“, abi jas reikėjo išplėsti;
 - h) pagrindinis jungiamosios linijos eksploatavimo valdiklis (angl. *Master Controller for Interconnector Operation*, MIO). Šiuo valdikliu realiuoju laiku valdomas apkrovos srautas per keitiklių stotį, pradedama kompensacinė prekyba susidarius perkrovai dėl to, kad elektros energijos vėjo elektrinėse pagaminama daugiau, nei numatyta, kraštutiniu atveju pradedama riboti elektros energijos gamyba jūros vėjo elektrinių parkuose ir, siekiant užtikrinti įtampos stabilumą, keitiklių stotyje pritaikomos įtampos ir reaktyviosios galios nuostabių vertės. Be to, naudojant šį valdiklį, kas valandą prognozuojamas likęs perdavimo pralaidumas, kuris gali būti suteikiamas rinkai.
- (7) Iš pirmiau nurodytų įrenginių prašyme leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą vėjo elektrinių parkai nelaikomi oficialia projekto KF dalimi (taigi laikoma, kad šis projektas apima tik perdavimo tinklo įrenginius, nurodytus c–h punktuose).

⁽³⁾ 2013 m. spalio 14 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1391/2013, kuriuo, sudarant Sąjungos bendro intereso projektų sąrašą, iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių (OL L 349, 2013 12 21, p. 28).

1 paveikslas

Projekto KF teritorijos ir pagrindinių sistemos elementų žemėlapis

- (8) Be to, su nacionalinių tinklų sujungimu tiesiogiai susiję tik įrenginiai, nurodyti e–h punktuose. Todėl ES lėšomis bendrai finansuoti tik tie įrenginiai (jie 1 ir 2 pav. pažymėti kaip integruotojo tinklo sprendimo KF įrenginiai („KF CGS assets“).

2 paveikslas

Integruotojo tinklo sprendimo KF įrenginiai

3. NUKRYPTI LEIDŽIANČIOS NUOSTATOS, KURIAS PRAŠOMA LEISTI TAIKYTI

- (9) Visos nukrypti leidžiančios nuostatos, kurias prašoma leisti taikyti, yra susijusios su siekiu paskirstyti sistemos KF pralaidumą ties Danijos prekybos zonos Nr. 2 (DK2) ir Vokietijos-Liuksemburgo (DE-LU) prekybos zonos riba, pirmenybę teikiant jūros vėjo elektrinių parkams, tiesiogiai prijungtiems prie sistemos KF.

- (10) Prašymo teikėjai prašo leisti sistemai KF nukrypti nuo toliau aprašytų reikalavimų, susijusių su minimaliu turimu pralaidumu, skiriamu prekybai, kaip nustatyta Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalyje.

3.1. Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalis

- (11) Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad perdavimo sistemos operatoriai, siekdami išspręsti perkrovos problemą savo prekybos zonoje arba valdyti srautus, atsirandančius dėl sandorių vidaus prekybos zonose, neriboją rinkos dalyviams teikiamo jungiamosios linijos pralaidumo. Laikoma, kad šios dalies yra laikomasi, jei ribų, kai naudojamas koordinuoto grynojo pralaidumo metodas, atveju tarpzoninei prekybai suteikiama bent 70 % perdavimo pralaidumo neperžengiant tinklo eksploatavimo saugumo ribų, atskaičius nenumatytus atvejus, kaip nustatyta pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires. Vokietijos ir Danijos valdžios institucijos prašo, kad ši minimali procentinė dalis nebūtų taikoma bendram perdavimo pralaidumui neperžengiant tinklo eksploatavimo saugumo ribų, atskaičius nenumatytus atvejus. Ji turėtų būti taikoma tik pralaidumui, likusiam atskaičius visą pralaidumą, kurio, kaip numatoma, reikės prie sistemos KF prijungtų vėjo elektrinių parkų pagamintai elektros energijai perduoti į krantą (toliau – liekamasis pralaidumas).
- (12) Taigi, jei iš 400 MW perdavimo pralaidumo 320 MW jau buvo reikalingi vėjo generuojamai elektros energijai perduoti į krantą, pagal prašymą leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą 16 straipsnio 8 dalies reikalavimai taikomi tik 80 MW pralaidumui. Todėl jeigu tarpzoninei prekybai būtų suteikiama bent 70 % iš 80 MW, to, Vokietijos ir Danijos valdžios institucijų nuomone, turėtų pakakti, kad būtų laikomasi Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalies reikalavimų. Pralaidumas, atimamas iš bendro pralaidumo prieš apskaičiuojant minimalų kitos paros prekybos laikotarpiui suteikiamą pralaidumą, nustatomas remiantis abiejų PSO kitos paros vėjo generuojamos elektros energijos gamybos prognozėmis. Nepanaudotas pralaidumas, likęs paskirsčius kitos paros laikotarpiui skirtą pralaidumą, suteikiamas einamosios paros rinkai.
- (13) Reikėtų pažymėti, kad, kaip nurodyta prašyme, šis metodas dabar yra įtrauktas į Hanzos pralaidumo skaičiavimo regiono pralaidumo skaičiavimo metodiką, taikomą kitos paros ir einamosios paros laikotarpiams. Hanzos pralaidumo skaičiavimo regionas apima ir projektą „Kriegers Flak“. Dėl Hanzos regiono pralaidumo skaičiavimo metodikos Hanzos regiono nacionalinės reguliavimo institucijos susitarė 2018 m. gruodžio 16 d. Šio regiono kompetentingos nacionalinės reguliavimo institucijos dar negalėjo susitarti dėl Hanzos pralaidumo skaičiavimo regiono pralaidumo skaičiavimo metodikos, taikytinos išankstinių sandorių laikotarpiui, ir atnaujintos metodikos, taikytinos kitos paros ir einamosios paros laikotarpiams, visų pirma dėl to, kad nepavyko susitarti dėl pralaidumo skaičiavimo metodo, taikytino „Kriegers Flak“ jungiamajai linijai. Todėl susitarimui pasiekti nustatytas terminas buvo pratęstas, tikintis šį klausimą išsiaiškinti per dabartinę nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo procedūrą (*).

3.2. Elektros energijos reglamento 12, 14, 15 ir 16 straipsniai

- (14) Elektros energijos reglamento 12, 14, 15 ir 16 straipsniuose kelis kartus minimas minimalus turimo pralaidumo lygis, nustatytas 16 straipsnio 8 dalyje. Vokietijos ir Danijos valdžios institucijos prašo leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, kad tuose straipsniuose nustatytas minimalus pralaidumo lygis atitiktų pirmiau apskaičiuotą minimalų lygį, t. y. 70 % liekamojo pralaidumo.
- (15) Komisija šių prašymu nelaiko atskirais prašymais leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. Svarbu pažymėti, kad Elektros energijos reglamento 64 straipsnio 1 dalyje neleidžiama nukrypti nuo Elektros energijos reglamento 12 straipsnio. Tačiau, nukrypus nuo 16 straipsnio 8 dalies, kitaip apskaičiuojamas minimalus pralaidumo lygis, todėl visos reglamente esančios nuorodos į šią minimalią vertę turi būti suprantamos kaip nuorodos į vertę, nustatytą sprendime dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo.

(*) Žr. 2020 m. vasario 7 d. ACER sprendimą 6/2020 dėl Hanzos pralaidumo skaičiavimo regiono reguliavimo institucijų prašymo pratęsti laikotarpį, per kurį turi būti pasiektas susitarimas dėl ilgalaikės pralaidumo skaičiavimo metodikos, https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions/ACER%20Decision%2006-2020%20on%20extension%20Hansa_LT_CCM.pdf.

3.3. Tinklo kodeksai ir gairės

- (16) Remiantis prašymu, į nukrypti leidžiančios nuostatos taikymą taip pat atsižvelgiama atliekant atitinkamus pralaidumo skaičiavimus pagal Komisijos reglamentą (ES) 2015/1222 ⁽³⁾, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (toliau – PPPV reglamentas), Komisijos reglamentą (ES) 2016/1719 ⁽⁴⁾, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės (toliau – PPP reglamentas), ir Komisijos reglamentą (ES) 2017/2195 ⁽⁵⁾, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės (toliau – EEB reglamentas). Prašymai leisti nukrypti nuo metodikų, patvirtintų šiais Komisijos reglamentais, laikomi ne atskirais prašymais leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, o prašymais, iš esmės susijusiais su prašymu leisti nukrypti nuo Elektros energijos reglamento. Kai dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo projektui nėra taikoma kokia nors Elektros energijos reglamento nuostata arba ji taikoma tik iš dalies, taip pat nėra taikomos ir metodikos, priimtos pagal žemesnio lygmens teisės aktus, kuriuose nurodoma atitinkama Elektros energijos reglamento nuostata arba kurie yra grindžiami tuo reglamentu.
- (17) Prašyme leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą taip pat teigiama, kad pralaidumo rezervavimas ilgalaikiai rinkai turi būti grindžiamas pralaidumu, likusiu atėmus vėjo elektrinių įrengtąją suminę galią. Pralaidumo rezervavimas kitiems rinkos laiko vienetams turi būti grindžiamas pralaidumu, likusiu atėmus prognozuojamą vėjo generuojamos elektros energijos tiekimą. Nors prašyme nurodoma, kad visais rinkos laiko vienetais turi būti vengiama dėl tarpvalstybinių pajėgumų rezervavimo tarpzoninei prekybai riboti elektros energijos gamybą jūros vėjo elektrinių parkuose (kaip suprantama, tai taikoma tik vėjo elektrinių parkams „Baltic 1“, „Baltic 2“ ir „Kriegers Flak“), Komisija supranta, kad šis prašymas teikiamas atsižvelgiant į kitus prašymus leisti taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas ir aprašytą pralaidumo skaičiavimo ir paskirstymo metodą, o ne kaip prašymas taikyti atskiras nukrypti leidžiančias nuostatas. Visų pirma prašyme aiškiai nurodyta, kad paskirtasis pralaidumas turėtų būti nuolatinis, taigi skirtasis perdavimo pralaidumas negali būti ribojamas siekiant išvengti elektros energijos gamybos ribojimo jūros vėjo elektrinių parkuose.

3.4. Nukrypti leidžiančios nuostatos, kurių prašoma leisti taikyti, taikymo trukmė

- (18) Prašyme leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą prašoma, kad nukrypti leidžianti nuostata būtų pradėta taikyti perdavus eksploatuoti KF, t. y. kaip tikimasi, 2020 m. trečiąjį ketvirtį, ir būtų taikoma „tol, kol vėjo elektrinių parkai „Baltic 1“, „Baltic 2“ ir „Kriegers Flak“ bus prijungti prie KF“. Paskui jame nurodomas laiko apribojimas – „tol, kol šie jūros vėjo elektrinių parkai bus eksploatuojami ir prijungti prie sistemos“.
- (19) Komisija supranta, kad tai taikoma vėjo elektrinių parkams, nes jie šiuo metu jau yra eksploatuojami arba, kaip numatoma dėl vėjo elektrinių parko „Kriegers Flak“, bus pradėti eksploatuoti artimiausioje ateityje. Taigi naujuose vėjo elektrinių parkuose – ir netgi esamuose vėjo elektrinių parkuose, į kuriuos atliekamos paskesnės investicijos, – numatomas pagaminti elektros energijos kiekis nebūtų atskaitomas iš bendro perdavimo pralaidumo, prieš apskaičiuojant liekamąjį pralaidumą.

4. KONSULTACIJŲ LAIKOTARPIU GAUTOS PASTABOS

- (20) Konsultacijų laikotarpiu Komisija gavo penkių skirtingų suinteresuotųjų subjektų ir vienos valstybės narės pastabas.
- Keturiuose iš šešių atsiliepimų pritarta prašymui leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą ar bent jau nurodyta, kad suprantama, kodėl to prašoma, tačiau dviejuose iš tų atsiliepimų prašyta nustatyti aiškius nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laiko apribojimus, o viename iš jų nurodyta, kad to prašoma tam, kad projektą būtų galima greitai priderinti prie ES teisės sistemos. Dar viename atsiliepime pastabų dėl paties prašymo leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą nebuvo pateikta, o šeštajame atsiliepime pasisakyta už tai, kad nebūtų leista taikyti nukrypti leidžiančios nuostatos, o jei vis dėlto būtų leista ją taikyti, kad būtų nustatytas trumpas jos taikymo laikotarpis.
 - Dėl galimo nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo trukmės pažymėtina, kad dviejuose iš keturių atsiliepimų, kuriuose pritarta prašymui leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, tvirtinta, kad nukrypti leidžianti nuostata turėtų būti taikoma visą sujungtų vėjo elektrinių parkų eksploatavimo laikotarpį, viename atsiliepime prašyta nustatyti nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo trukmę, bet konkrečios trukmės nepasiūlyta, o dar viename prašyta nukrypti leidžiančią nuostatą taikyti laikinai, pvz., penkerius metus, kad KF būtų sukurtas jūrinės prekybos zonos sprendimas.

⁽³⁾ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL L 197, 2015 7 25, p. 24).

⁽⁴⁾ 2016 m. rugsėjo 26 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1719, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės (OL L 259, 2016 9 27, p. 42).

⁽⁵⁾ 2017 m. lapkričio 23 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės (OL L 312, 2017 11 28, p. 6).

- Penkiuose iš šešių atsiliepimų pabrėžta, kad, atsižvelgiant į nagrinėjamo atvejo ypatumus, gali būti pagrįsta priimti (sąlyginį) *ad hoc* sprendimą dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo, tačiau nukrypti leidžiančių nuostatų taikymas nėra tinkama alternatyva platesnės reguliavimo sistemos nustatymui siekiant užtikrinti ilgalaikį reguliavimo sprendimą. Toks reguliavimo sprendimas būtų naudingas ne tik būsimiems hibridiniams projektams, bet ir suteiktų galimybę po tam tikro laiko, reikalingo susitarti dėl reguliavimo tvarkos ir galbūt surengti pakartotines derybas dėl KF sutarčių, atsisakyti nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo. Šeštajame atsiliepime pripažinta, kad sistema pasikeitė, tačiau pabrėžta, jog tai, kad ilgalaikių projektų įgyvendinimo laikotarpiu įvyksta tam tikrų reguliavimo pokyčių, yra normalu.
- Dėl tokio ilgalaikio reguliavimo sprendimo turinio, kuris nėra šio sprendimo dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo dalykas, pažymėtina, kad dviejuose atsiliepimuose pabrėžiama, kad parama turėtų būti teikiama tiesiogiai, taikant rinkos principą (pvz., rengiant aukcionus), o ne netiesiogiai, nustatant dirbtinai aukštas elektros energijos kainas arba specialų eksploataavimo režimą, pvz., taikant prioritetinį skirstymą ir nenustatant atsakomybės už balansavimą. Vienas atsiliepimas yra išsamesnis, jame pritariama tam, kad jūrinių prekybos zonų nustatymas yra perspektyvus sprendimas, kuris ateityje galėtų būti taikomas ir KF, pabrėžiama, kad, nustatant rinkos struktūrą, elektros energijos gamyba neturėtų būti skirstoma į gamybą sausumoje ir gamybą jūroje, ir kartu pripažįstama, kad būtina išsamiau įvertinti jūrinių prekybos zonų skirstomąjį poveikį.

5. VERTINIMAS

- (21) Pagal Elektros energijos reglamento 64 straipsnį leidžiama nukrypti nuo atitinkamų to reglamento 3 ir 6 straipsnių, 7 straipsnio 1 dalies, 8 straipsnio 1 ir 4 dalių, 9, 10, 11, 14–17, 19–27, 35–47 ir 51 straipsnių nuostatų, jei valstybė (-ės) narė (-ės) (šiuo atveju – Danija ir Vokietija) gali įrodyti, kad kyla didelių problemų, susijusių su mažų atskirų sistemų arba mažų prijungtų sistemų eksploatavimu.
- (22) Išskyrus atokiausių regionų atvejį, nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpis apribojamas ir jos taikymas priklauso nuo sąlygų, kuriomis siekiama didesnės konkurencijos ir integracijos į elektros energijos vidaus rinką.
- (23) Galiausiai pažymėtina, kad nukrypti leidžiančios nuostatos taikymu turi būti siekiama užtikrinti, kad nebūtų trukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, elektros energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova.

5.1. Maža atskira arba maža prijungta sistema

- (24) Elektros energijos reglamente nėra bendrųjų automatinių nukrypti leidžiančių nuostatų, kurios būtų taikomos mažoms prijungtomis arba mažoms atskiroms sistemoms. Taigi reglamente daroma prielaida, kad, nepaisant didelės ES elektros energijos sistemų dydžio ir techninių charakteristikų įvairovės, visos tokios sistemos gali ir turėtų būti eksploatuojamos laikantis išsamios reguliavimo sistemos.
- (25) Tačiau ši prielaida gali būti nugincyta, taigi pagal Elektros energijos reglamento 64 straipsnio 1 dalį galima nukrypti nuo tam tikrų Elektros energijos reglamento nuostatų taikymo, jeigu valstybės narės, be kita ko, įrodo, kad dėl šių nuostatų taikymo mažoms atskiroms sistemoms gali kilti didelių problemų, visų pirma dėl geografinių sąlygų arba paklausos ypatumų, susijusių su atitinkamomis sistemomis. Pavyzdžiui, taip nustatyta dėl mažų ir izoliuotų Viduržemio jūros salų, kuriose paklausa žiemą yra labai maža, o trumpais turizmo sezonais gerokai padidėja ⁽⁸⁾.
- (26) Be atskirų sistemų, Elektros energijos reglamente numatyta galimybė nukrypti leidžiančias nuostatas taikyti ir mažoms prijungtomis sistemoms. Todėl kyla klausimas, kas yra sistema, apie kurią kalbama Elektros energijos reglamento 64 straipsnyje. Iki šiol visi Komisijos sprendimai, kuriais atskiroms sistemoms leista taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas, buvo susiję su salomis. Iš to, kad vienintelė 64 straipsnyje aiškiai paminėta sistema yra Kipro, t. y. salos, kurios perdavimo sistema dabar nėra sujungta su kitų valstybių narių perdavimo sistemomis, galima spręsti, kad salos veikiausiai taip pat buvo vienas iš dalykų, kuriuos teisės aktų leidėjas turėjo omenyje numatydamas galimybę nukrypti leidžiančią nuostatą taikyti mažoms atskiroms arba mažoms prijungtomis sistemoms.

⁽⁸⁾ Žr. 2014 m. rugpjūčio 14 d. Komisijos sprendimą 2014/536/ES, kuriuo Graikijai leidžiama taikyti nuo tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB nuostatų nukrypti leidžiančią nuostatą (OL L 248, 2014 8 22, p. 12).

- (27) Pats terminas „sistema“ nėra apibrėžtas nei Elektros energijos reglamente, nei Elektros energijos direktyvoje. Tačiau Elektros energijos direktyvos 2 straipsnio 42 ir 43 punktuose yra atitinkamai apibrėžtos sąvokos „maža atskira sistema“ ir „maža sujungta sistema“. Maža atskira sistema apibrėžta kaip „sistema, kurioje 1996 m. suvartojimas buvo mažesnis nei 3 000 GWh, kai mažiau kaip 5 % metinio suvartojimo gaunama per jungiamąsias linijas su kitomis sistemomis“, o maža sujungta sistema yra „sistema, kurioje 1996 m. suvartojimas buvo mažesnis nei 3 000 GWh, kai daugiau kaip 5 % metinio suvartojimo gaunama per jungiamąsias linijas“.
- (28) Pirma, matyti, kad abiejose apibrėžtyse daroma prielaida, kad sistemoje galima išmatuoti ir nustatyti elektros energijos suvartojimą. Antra, sistemą galima sujungti su kitomis sistemomis. Be to, Direktyvos 2 straipsnio 39 punkte (kitai nei reglamente) terminas „jungiamoji linija“ apibrėžtas kaip „elektros energijos sistemos jungianti įranga“. Atsižvelgiant į tai, akivaizdu, kad sistema turi būti tai, kas: i) gali apimti vartojimo vietas ir ii) elektros kabeliais gali būti prijungta prie kitų sistemų. Todėl atrodo, kad sistema negalima laikyti kelių besidubliuojančių ir tarpusavyje persipynusių sistemų. Priešingai, vieną sistemą turi būti galima aiškiai atskirti nuo kitos. Aiškiausias atskyrimo principas, kuris iki šiol buvo taikomas ir Komisijos bylų nagrinėjimo praktikoje ⁽⁹⁾, yra topologinis vienos geografinės vietovės atskyrimas nuo kitos, pvz., jūra salą skiria nuo kitų salų ir žemyninės dalies ar kalnų. Be to, akivaizdu, kad sistemą kažkas turi jungti į visumą ir sistema negali būti sudaryta iš kelių visiškai nepriklausomų ir nesusijusių elementų, taigi atskirų, tarpusavyje nesusijusių salų grandinė sudarytų ne vieną, o kelias sistemas.
- (29) Nagrinėjamoju atveju kabeliais – KF sudedamąja dalimi – prijungta zona yra jūros viduryje. Vėjo elektrinių parkai „Baltic 2“ ir „Kriegers Flak“ yra ant Kriegers Flak rifo arba šalia jo, o vėjo elektrinių parkas „Baltic 1“ – tarp minėto rifo ir Vokietijos kranto. Taigi vėjo elektrinių parkus nuo žemyno aiškiai skiria Baltijos jūra. Tačiau jūra vėjo elektrinių parkus taip pat skiria vieną nuo kito. Nors jie tarpusavyje sujungti kabeliais, toji jungtis nesiskiria nuo jų jungties su žemyninėmis sistemomis.
- (30) Tačiau sistema KF yra objektas, kurio bendrą veikimą užtikrina MIO. Daugeliu atžvilgių MIO veikia kaip atskiras sistemos operatorius, savarankiškai apskaičiuojantis pralaidumą, siūlantis taisomuosius veiksmus perkrovos atveju, taikantis priemones įtampos stabilumui užtikrinti ir perkantis kompensacinės prekybos paslaugas, nors ir prižiūrimas sistemos operatorių, t. y. dviejų PSO, nuosavybės teise valdančių tinklo elementus. Taigi KF *nuo kitų sistemų yra atskirta jūra ir į vieną sistemą sujungta bendro eksploatavimo ir bendro veikimo principu*. Be to, ji nesidubliuoja su kitomis sistemomis, taip pat negalima teigti, kad atskiri vėjo elektrinių parkai sudaro atskiras sistemas. Nė vienas iš šių dviejų PSO negali vienašališkai valdyti sistemos KF elementų.
- (31) Taigi integruotojo tinklo infrastruktūra KF kartu su prijungtais vėjo elektrinių parkais yra sistema, apie kuria kalbama reglamento 64 straipsnyje.
- (32) Be to, KF akivaizdžiai yra maža sistema. Logiška, kad naujos sukurtos sistemos negali būti siejamos su 1996 m. suvartojimu. Šie baziniai metai vis dar grindžiami pirmąją Elektros energijos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/92/EB ⁽¹⁰⁾, nors ir tebetaikoma 2 500 GWh riba. Vėlesniais metais ji palikta kaip atskaitos taškas, siekiant išvengti, kad sistemų statusas nesikeistų dėl jų metinio suvartojimo duomenų pokyčių.

⁽⁹⁾ Žr. 2004 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimą 2004/920/EB dėl nukrypimo nuo tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB nuostatų dėl Azorų archipelago (OL L 389, 2004 12 30, p. 31), 2006 m. gegužės 23 d. Komisijos sprendimą 2006/375/EB dėl Madeiros salyno, nukrypstantį nuo tam tikrų Direktyvos 2003/54/EB nuostatų (OL L 142, 2006 5 30, p. 35), 2006 m. rugsėjo 25 d. Komisijos sprendimą 2006/653/EB, suteikiantį Kipro Respublikai nuo tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB nuostatų leidžiančią nukrypti nuostatą (OL L 270, 2006 9 29, p. 72), 2006 m. lapkričio 28 d. Komisijos sprendimą 2006/859/EB, suteikiantį Maltai nuo tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB nuostatų leidžiančią nukrypti nuostatą (OL L 332, 2006 11 30, p. 32) ir 2014 m. rugpjūčio 14 d. Komisijos sprendimą 2014/536/ES, kuriuo Graikijos Respublikai leidžiama taikyti nuo tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB nuostatų nukrypti leidžiančią nuostatą (OL L 248, 2014 8 22, p. 12).

⁽¹⁰⁾ 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (OL L 27, 1997 1 30, p. 20).

- (33) Tačiau, kai tik bus baigta kurti ir visu pajėgumu pradės veikti nauja sistema, tai, ar sistema yra maža, turės būti nustatyta remiantis jos suvartojimu tuo metu. Tai taikoma ir KF. Sistema KF suvartoja nedaug – bendras suvartojimas, įskaitant tinklo nuostolius, yra apie 90 GWh. Artimiausioje ateityje taip pat nenumatoma, kad suvartojimas labai padidėtų (pvz., gaminant vandenilį). Nors dėl reglamento 2 straipsnio 42 ir 43 punktuose minimo suvartojimo galima manyti, kad terminas „mažos sistemos“ yra susijęs su žmonėms skirtu suvartojimu, todėl apima tik gyvenamas salas, Komisija laikosi nuomonės, jog tai, kad nėra namų ūkių ar pramonės paklausos, dar nereiškia, kad sistema negali būti laikoma „maža sistema“. Be to, nėra nustatyta jokios minimalios ribos, todėl reikalavimas, kad suvartojimą sistemoje sudarytų žmonėms skirtas suvartojimas, nebūtų prasmingas atskyrimo kriterijus. Nors Komisijos sprendimais dėl mažų sistemų daugiausia siekiama išspręsti konkrečias problemas, susijusias su stabilium ir konkurencingu tiekimu teritorijos, kurioje yra sistema, gyventojams, reglamento formuluote galimybė taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą neapribojama tik tokiomis problemomis. Kadangi straipsnyje minimos didelės problemos, susijusios su sistemos eksploatavimu, tos problemos gali būti susijusios tiek su sistemos ir joje vykdomos gamybos tarpusavio sąveika, tiek su sąveika su paklausa.
- (34) Galiausiai pažymėtina, kad KF, pati užtikrinanti didelį jungiamosios linijos pralaidumą, akivaizdžiai yra prijungta.
- (35) Taigi KF yra maža prijungta sistema, apie kurią kalbama Elektros energijos reglamento 64 straipsnio 1 dalies a punkte.

5.2. Didelė problema, susijusi su sistemos eksploatavimu

5.2.1. Kas yra didelė problema?

- (36) 64 straipsnio formuluotė yra labai abstrakti – joje minimos didelės problemos, susijusios su sistemos eksploatavimu. Terminas „didelės problemos“ nėra teisiškai apibrėžtas, Komisija šio termino apibrėžties nėra pateikusi ir sprendimų priėmimo praktikoje. Kadangi formuluotė yra atvira, Komisija gali atsižvelgti į visas galimas problemas, susijusias su konkrečia mažų sistemų situacija, jeigu tos problemos yra didelės (nėra nereikšmingos). Tokios problemos gali būti labai įvairios, jų pobūdis priklauso ne tik nuo atitinkamos sistemos geografinių ypatumų, gamybos ir suvartojimo, bet ir nuo jos techninio pažangumo (pvz., ar taikomas elektros energijos kaupimas, ar tai nedidelio masto elektros energijos gamybos įrenginiai).
- (37) Problemos, kurios buvo sprendžiamos anksčiau priimtais sprendimais, buvo susijusios su socialinės sanglaudos ir (arba) vienetų konkurencijos sąlygų užtikrinimu žemyne ir salose, kai dėl sistemos saugumo saloje reikėjo imtis papildomų priemonių arba dėl to saloje, palyginti su žemynu, buvo patiriamos gerokai didesnės išlaidos. Todėl termino „eksploatavimas“ negalima suprasti siaurai, pvz., kaip reiškiančio, kad, netaikant nukrypti leidžiančios nuostatos, saugus sistemos eksploatavimas būtų neįmanomas. Visada manyta, kad terminas „problemos“ taip pat apima socialines ir ekonomines problemas, su kuriomis susiduria atitinkamos sistemos naudotojai ⁽¹⁾.
- (38) Be to, atitinkamos problemos turi būti susijusios su sistemos eksploatavimu. Todėl sunku įsivaizduoti pagrindimą remiantis tik poveikiu už sistemos ribų, pvz., poveikiu nacionalinėms subsidijavimo schemoms. Tai nereiškia, kad nėra svarbus netiesioginis poveikis, pvz., saugiam sistemos eksploatavimui.

5.2.2. Sistema KF, kaip pirmoji tokios rūšies sistema

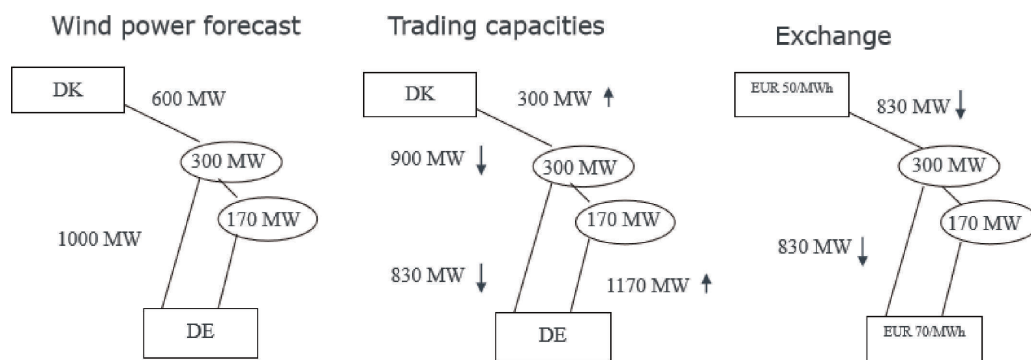
- (39) Sistema KF yra pirmoji tokios rūšies sistema, apimanti sausumos sistemas ir dviejose skirtingose šalyse esančius jūros vėjo elektrinių parkus jungiančius kabelius, vieną tuos jūros vėjo elektrinių parkus jungiantį kabelį, suteikiantį galimybę prekiauti elektros energija tarp abiejų sausumos sistemų, keitiklių stotį tarp dviejų skirtingų sinchroninių zonų, du skirtingus įtampos lygius, sujungtus per jūrinį transformatorių, ir MIO, savarankiškai (prižiūrint abiem PSO) kontroliuojantį skirtingus sistemos elementus, prireikus pradedantį kompensacinę prekybą arba ribojantį elektros energijos gamybą ir nustatantį keitiklių stoties nuostačių vertes.

⁽¹⁾ Pvz., žr. Sprendimą 2014/536/ES, kuriame minimos didesnės elektros energijos gamybos salose išlaidos, o teisės aktais nustatyta, kad kainos turi būti tokios pat kaip žemyne.

- (40) Pirmosios tokios sistemos sukūrimas – sudėtinga užduotis, todėl buvo didelių sunkumų. Kadangi projektas yra labai sudėtingas, laikas nuo projekto planavimo iki galutinio įgyvendinimo buvo labai ilgas.
- (41) 2010 m. Komisija ir perdavimo sistemos operatorių pasirašytame dotacijos susitarime, pagal kurį projektui KF skirta 150 mln. EUR ES lėšų, buvo numatyta, kad sistema KF bus pradėta eksploatuoti 2016 m. birželio mėn.
- (42) Tačiau tai buvo pirmoji tokios rūšies sistema, todėl įpusėjus įgyvendinti projektą teko keisti sistemos konfigūraciją. Iš pradžių planuota naudoti aukštos įtampos nuolatinės srovės (A[NS) kabelius, tačiau, planuotai A[NS jūrinei platformai tapus maždaug 250 % brangesnei, nei buvo numatyta ⁽¹²⁾, sistemą teko perprojektuoti naudojant jūrinius kintamosios srovės kabelius. 2015 m. rugsėjo mėn. pasirašytas atnaujintas dotacijos susitarimas.
- (43) Atnaujinus struktūrą gerokai sumažėjo papildomas perdavimo pralaidumas, palyginti su pralaidumu, reikalingu jūros vėjo elektrinių parkų pagamintai vėjo generuojamai elektros energijai perduoti į krantą. Tai matyti palyginus du perkrovos valdymo pavyzdžius, pateiktus skirtinguose įmonės „Energinet.dk“ pristatymuose, Komisijai pateiktuose atitinkamai 2012 m. lapkričio 14 d. ir 2014 m. rugsėjo 3 d.

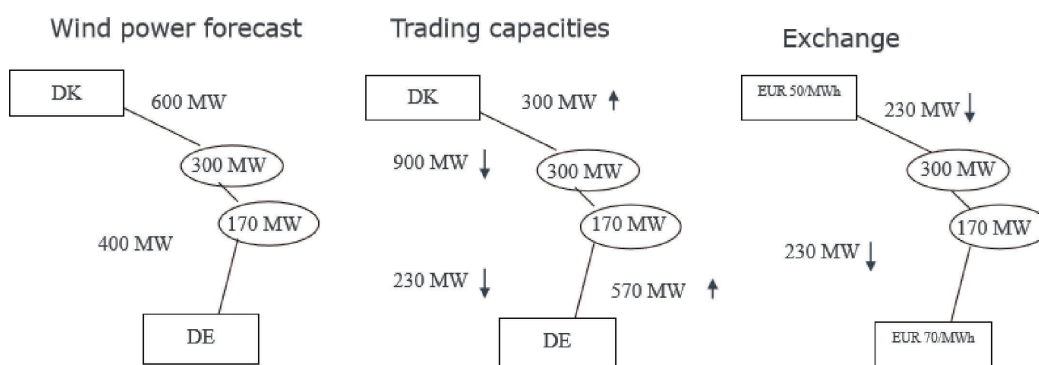
3 paveikslas

2012 m. plano projektu pagrįstas pavyzdys

4 paveikslas

2014 m. plano projektu pagrįstas pavyzdys

- (44) Iš šių pavyzdžių matyti, kad, darant prielaidą, jog pagal abu scenarijus vėjo generuojamos elektros energijos gamybos apimtis yra vienoda, pagal 2012 m. projektą sistemos KF perdavimo prekybai rinkoje pralaidumas Vokietijos link buvo 830 MW, o pagal 2014 m. projektą – 230 MW. Tačiau reikėtų pažymėti, kad tikrasis skirtumas tarp šių dviejų projektų planų labai priklauso nuo vėjo ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Įmonės „50Hertz“ 2014 m. gegužės 9 d. pristatymo Europos Komisijai trečia skaidrė.

⁽¹³⁾ Palyginimui, remiantis 2020 m. rugsėjo 11 d. Vokietijos ir Danijos valdžios institucijų pateikta informacija, pralaidumo vertės yra tokios: esant vienodiems Vokietijos ir Danijos jūros vėjo elektrinių parkų naudojimo koeficientams, šių parkų perdavimo rinkai pralaidumas Vokietijos link pagal pradinę projekto konfigūraciją būtų buvęs nuo 600 MW (negaminant vėjo generuojamos elektros energijos) iki maždaug 855 MW (vėjo generuojamai elektros energijai gaminti naudojant apie 50 % atitinkamų įrengtųjų pajėgumų), o paskui nuo maždaug 855 MW iki 661 MW (vėjo generuojamą elektros energiją gaminant visu pajėgumu), o pagal atnaujintą projekto konfigūraciją jis būtų nuo 400 MW (negaminant vėjo generuojamos elektros energijos) iki 61 MW (gaminant vėjo generuojamą elektros energiją).

Pagal pradinę projekto konfigūraciją perdavimo rinkai pralaidumas Danijos link būtų buvęs nuo 600 MW (jei gamyba nebūtų vykdoma) iki 0 MW (gaminant visu pajėgumu), o pagal atnaujintą projekto konfigūraciją jis būtų 400 MW (vėjo generuojamą elektros energiją gaminant 0–33 % pajėgumu), o paskui – nuo 400 MW iki 61 MW (vėjo generuojamą elektros energiją gaminant visu pajėgumu).

- (45) Iš šio reikšmingo projekto plano pokyčio matyti, kad projektas yra itin sudėtingas. Pagal naująjį planą naudojami neįprastai ilgi kintamosios srovės kabeliai – bendras kintamosios srovės jungties ilgis viršija 200 km, t. y. jis didesnis už ilgį, kuriam esant paprastai būtų taikoma nuolatinės srovės technologija (kaip planuota iš pradžių). Dėl to kyla sunkumų užtikrinti įtampos stabilumą sistemoje KF. Siekiant išspręsti šią problemą, sukurta MIO koncepcija, kurios paskirtis – stebėti ir valdyti KF įrenginius ir prireikus imtis atsakomųjų priemonių (savarankiškai, tačiau prižiūrint perdavimo sistemos operatoriams).
- (46) MIO atsakomosios priemonės apima reikiamos apimties kompensacinės prekybos užtikrinimą perkrovos atveju. Esant stipriam vėjui, jūros vėjo elektrinių parkuose pagamintai elektros energijai perduoti būtų naudojama labai didelė kabelių dalis. Jei tokiais atvejais reikėtų užtikrinti didelės apimties minimalią prekybą, būtų dažniau vykdoma didelės apimties kompensacinė prekyba.
- (47) Pavyzdžiui, atvejais, kai kaina DE/LU zonoje yra didesnė už kainą DK2 zonoje, jungiamasis kabelis tarp Vokietijos vėjo elektrinių parkų ir Vokietijos kranto būtų perkrautas, o siekiant užtikrinti minimalios apimties prekybą šiuo kabeliu reikėtų vykdyti kompensacinę prekybą DE/LU kryptimi, Danijos link. Jei tokiu atveju prekybai reikėtų skirti ne mažiau kaip 70 % iš 400 MW pralaidumo (t. y. 280 MW), šis pralaidumas būtų naudojamas elektros energijai perduoti iš DK2 zonos (galbūt Danijoje arba kitose Skandinavijos šalyse pagamintai vėjo generuojamai elektros energijai) į DE/LU zoną. Tačiau pridėjus minėtuosius 280 MW ir vėjo generuojamą elektros energiją, gaunamą iš vėjo elektrinių parkų „Baltic 1“ ir „Baltic 2“, esančių DE/LU prekybos zonoje, būtų viršytas kabelio, šiuos vėjo elektrinių parkus jungiančio su Vokietijos krantu, pralaidumas.
- (48) Taigi, kad būtų galima naudotis šiuo pralaidumu, reikėtų sumažinti gamybą vėjo elektrinių parkuose (riboti elektros energijos gamybą ir (arba) taikyti mažinamąjį apkrovų perskirstymą) arba sistemos operatoriai turėtų vykdyti kompensacinę prekybą (prekybą elektros energija iš DE/LU zonos į DK2 zoną). Abiem būdais būtų sumažintas kabeliui tenkantis fizinis srautas ir išvengta perkrovos. Tačiau, kaip nustatyta ir Elektros energijos reglamento 13 straipsnyje, ne rinka grindžiamas iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintos elektros energijos mažinamasis perskirstymas gali būti taikomas tik tokiais atvejais, kai nėra kitų galimybių. Be to, gerokai sumažinus atsinaujinančiuosius energijos išteklius naudojančių elektros energijos gamybos įrenginių veikimo valandų skaičių, galėtų būti padarytas neigiamas poveikis jų rentabilumui arba atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo rėmimo programos tikslams. Taigi MIO sukurtas ir kaip priemonė, kraštutiniu atveju leidžianti sumažinti vėjo elektrinių parkų gamybos apimtį, bet visų pirma – kaip priemonė, padedanti spręsti perkrovos problemą vykdant kompensacinę prekybą.
- (49) Todėl taikant 16 straipsnio 8 dalį padidėtų reikalinga kompensacinės prekybos apimtis. Dėl to neabejotinai būtų sudėtingiau užtikrinti stabilų sistemos KF veikimą, nes MIO turėtų išsikišti dažniau ir turėtų savarankiškai valdyti didesnes prekybos apimtis. Tačiau, remiantis turima informacija, neatrodo, kad dėl tokio didesnio sudėtingumo kiltų abejonių dėl pačios sistemos KF eksploatavimo saugumo, todėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas būtų pagrįstas.
- (50) Tačiau šiuo atžvilgiu svarbu pabrėžti, kad Elektros energijos reglamente aiškiai pripažįstamos tam tikros problemos, susijusios su novatoriškais projektais apskritai ir su hibridinės jungties įrenginiais, kuriais sujungiamos jungiamosios linijos, visų pirma – sausumos jungtys.
- (51) Elektros energijos reglamento 3 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad „rinkos taisyklėmis sudaromos sąlygos tvariems, patikimiems ir mažai anglies dioksido išmetantiems energijos šaltiniams, technologijoms ar sistemų parodomiesiems projektams, kurie turi būti plėtojami ir naudojami visuomenės naudai“. Taigi teisės aktų sistema siekiama padėti įgyvendinti parodomuosius projektus. Elektros energijos reglamento 2 straipsnio 24 punkte parodomasis projektas apibrėžiamas kaip „projektas, kuriuo demonstruojama technologija yra pirma tokios rūšies technologija Sąjungoje ir kuri yra didelė naujovė, gerokai lenkianti naudojamą technologijas“. Akivaizdu, kad tai pasakytina apie KF, kuris yra pirmasis toks projektas, ir kuriam, kaip matyti iš didelių jo įgyvendinimo sunkumų, prireikė didelių naujovių, gerokai lenkiančių naudojamą technologijas.
- (52) Be to, reglamento 66 konstatuojamojoje dalyje teigiama, kad „jūrinei elektros energijos infrastruktūrai, funkcionuojančiai dviem būdais (vadinamiesiems jūros hibridinės jungties įrenginiams), apimančiai jūros vėjo energijos perdavimą į krantą ir į jungiamąsias linijas, taip pat turėtų būti galima taikyti išimtį, kuri taikoma pagal naujomis nuolatinės srovės jungiamosioms linijoms skirtas taisykles“, taip pat, kai projekto išlaidos yra itin didelės, pagal kintamosios srovės jungiamosioms linijoms skirtas taisykles. „Kriegers Flak“ yra daug sudėtingesnis už

vidutinį kintamosios srovės jungiamosios linijos tiesimo projektą, todėl jam iš esmės būtų galima taikyti 63 straipsnyje nustatytą išimtį. „Prieikus reguliavimo sistemoje turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į specifinę tų įrenginių situaciją, siekiant įveikti kliūtis statyti visuomenei ekonomiškai efektyvius jūros hibridinės jungties įrenginius.“ Nors šioje konstatuojamojoje dalyje aiškiai kalbama apie naujoms jungiamosioms linijoms taikomas išimtis, taip nukreipiant į 63 straipsnį, iš to, kad vartojami žodžiai „taip pat“, matyti, kad tai nėra vienintelis būdas nustatyti konkrečias hibridinės jungties įrenginiams taikomas sistemas, kurį norima išskirti šioje konstatuojamojoje dalyje. KF yra pirmasis hibridinės jungties įrenginys, todėl akivaizdu, kad teisės aktų leidėjai, rengdami 66 konstatuojamąją dalį, žinojo apie šį projektą ir manė, kad projektui gali reikėti specialios reguliavimo sistemos.

- (53) Nors konstatuojamoji dalis negali pakeisti reglamente nustatytų teisinių reikalavimų, susijusių su konkrečių sistemų nustatymu nukrypti leidžiančiomis nuostatomis arba išimtimis, o 3 straipsnio 1 punkte nenustatyta jokių konkrečių reikalavimų, kaip reguliavimo sistemomis turėtų būti reglamentuojami parodomieji projektai, iš viso to matyti teisės aktų leidėjo valia, kad Komisija atskirai atsižvelgtų į konkrečias aplinkybes ir problemas, susijusias su hibridinės jungties įrenginiais ir parodomaisiais projektais.
- (54) Atsižvelgiant į tai, KF, kaip parodomasis projektas, yra palyginti sudėtingas. Jo sudėtingumo lygio dar negalima tiksliai apibūdinti, nes šis projektas yra pirmasis tokios rūšies projektas. To galėtų pakakti, kad būtų galima teigti, jog susiduriama su 64 straipsnyje nurodytomis problemomis. Tačiau į šį klausimą būtų galima ir neatsakyti, jei pakaktų kitų priežasčių taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, tas priežastis vertinant atskirai arba kartu su pirmiau aprašytu sistemos KF, kaip pirmojo tokios rūšies hibridinės jungties įrenginio, eksploatavimo ir struktūros sudėtingumu.

5.2.3. Saugus DK2 zonos eksploatavimas

- (55) Be to, kad eksploatuoti sistemą KF yra palyginti sudėtinga, didesnė kompensacinės prekybos apimtis turėtų įtakos ir kaimyninėms prekybos zonoms. DE/LU zona yra didelė, DK2 zona gerokai mažesnė. Dėl to yra mažiau išteklių, kuriuos būtų galima panaudoti didinamajam arba mažinamajam reguliavimui taikyti. Prašyme leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą teigiama, kad šie ištekliai jau galėtų būti visiškai išnaudoti kompensacinei prekybai sistemoje KF vykdyti.
- (56) Gali kilti klausimų, ar techninių galimybių naudotis kompensacinės prekybos ištekliais trūktų dažnai, nes kompensacinė prekyba paprastai būtų vykdoma pučiant stipriam vėjui, kai DK2 zonoje elektros energiją gamina daug vėjo jėgainių, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad tinkle gali susidaryti labai įvairių situacijų, to negalima visiškai atmesti.
- (57) Vis dėlto sistemoje KF yra ir kitų priemonių, kuriomis galima valdyti jos tinklo perkrovą. Pavyzdžiui, kai trūksta kompensacinės prekybos išteklių, infrastruktūra KF vis tiek galėtų būti saugiai eksploatuojama, jeigu būtų sumažinta gamybos apimtis toje sistemos KF dalyje, kurią sudaro vėjo elektrinių parkas. Tai, jei to reikia tinklo eksploatavimo saugumui užtikrinti, aiškiai leidžiama Elektros energijos reglamento 13 straipsnyje.
- (58) Be to, reikėtų pažymėti, kad vien sistemos sąnaudų padidėjimas – dėl didesnių kompensacinės prekybos sąnaudų arba dėl didesnių išlaidų perkant rezervus DK2 zonai – negali būti pagrindas taikyti 64 straipsnio nukrypti leidžiančias nuostatas. Šiuo atžvilgiu taip pat reikėtų pažymėti, kad neseniai priimtame sprendime dėl įsipareigojimų byloje AT.40461 DE/DK *jungiamoji linija*, kuriame nagrinėti sisteminiai tarpvalstybinių pajėgumų ribojimai pagal ES konkurencijos taisykles, Komisija laikėsi nuomonės, kad papildomos sąnaudos, patiriamos dėl didesnių kompensacinės prekybos arba perskirstymo poreikių, negali būti laikomos priimtiniu tarpvalstybinių srautų ribojimo pateisinimu ⁽¹⁴⁾.

5.2.4. Teisėti lūkesčiai

- (59) Galiausiai pažymėtina, kad prašyme leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą nurodyta, kad pirmosios diskusijos dėl projekto KF prasidėjo jau 2007 m. ir kad nuo tada projektas visuomet buvo planuojamas remiantis konkrečių perkrovos valdymo metodu, pagal kurį rinkai skiriamas tik tas pralaidumas, kuris lieka atėmus prognozuojamą kitos paros vėjo generuojamos elektros energijos gamybos apimtį.

⁽¹⁴⁾ Žr. 2018 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimą byloje AT.40461 DE/DK *jungiamoji linija*: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40461/40461_461_3.pdf

- (60) Prašyme taip pat nurodyta, kad nuo 2007 m. buvo padaryta svarbių reguliavimo sistemos pakeitimų, visų pirma į Elektros energijos reglamentą buvo įtraukta 16 straipsnio 8 dalis, kurioje nustatyti nauji reikalavimai, palyginti su galiojančiais teisės aktais. Prašyme leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą teigiama, kad 2016 m. sprendimas dėl investicijų buvo priimtas darant prielaidą, kad, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB ⁽¹⁵⁾, jūros vėjo elektrinių parkams galėtų būti taikomas prioritetinio skirstymo principas ir kad dėl to buvo galima sumažinti tarpvalstybinei prekybai skirtus pajėgumus.
- (61) Atsižvelgdama į tai, Komisija norėtų pabrėžti, kad tarpvalstybinių pajėgumų maksimizavimo principas nėra naujas, todėl šiems teiginiams negalima pritarti. Pirma, minėtasis principas grindžiamas pagrindiniais ES teisės principais, visų pirma Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 18 straipsniu, kuriuo draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės, ir SESV 35 straipsniu, kuriuo draudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiavertės poveikio priemonės. Antra, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 ⁽¹⁶⁾ 16 straipsnio 3 dalyje yra nustatytas įpareigojimas kuo labiau padidinti pralaidumą, nurodant tokį reikalavimą: „laikantis saugaus tinklų eksploatavimo saugos standartų, rinkos dalyviams suteikiami didžiausi tinklų sujungimo ir (arba) perdavimo tinklų pajėgumai, kurie turi įtakos tarpvalstybiniams srautams“. Be to, minėto reglamento priedo 1.7 punkte nustatyta, kad perdavimo sistemos operatoriai „neturi apriboti tinklų sujungimo pajėgumų siekdami išspręsti perkrovos problemą savo kontroliuojamoje teritorijoje“. Taip pat pažymėtina, kad 2010 m. balandžio 14 d. Komisija byloje AT.39351 *Švedijos jungiamosios linijos* ⁽¹⁷⁾ nusprendė priimti Švedijos PSO įsipareigojimus, nes, remiantis Komisijos išankstiniu vertinimu, jis piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi Švedijos rinkoje, ribodamas tarpvalstybinius pajėgumus, kad išspręstų vidaus perkrovos problemą, taip pažeisdamas SESV 102 straipsnį. Panaši preliminarinė išvada, kuria remiantis buvo prisiimti įsipareigojimai, byloje AT.40461 *DE/DK jungiamoji linija* ⁽¹⁸⁾ buvo padaryta dėl ribos tarp vakarų Danijos (DK1) ir Vokietijos-Liuksemburgo zonos.
- (62) Remiantis pirmiau išdėstytais principais, rinkos operatoriai turėjo žinoti apie tarpvalstybinių pajėgumų maksimizavimo principą. Bet kokių atvejų ne vėliau kaip nuo 2010 m. balandžio mėn., remiantis byla AT.39351 *Švedijos jungiamosios linijos*, tapo aišku, kaip Komisija aiškina galiojančias taisykles, susijusias su tarpvalstybiniais pajėgumais. Galiausiai pažymėtina, kad priešingai, nei teigiama prašyme leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 1 priedo 1.7 punktą taip pat nebuvo leidžiama visam laikui sumažinti tarpzoninio pralaidumo remiantis priežastimis, susijusiomis su tinklo eksploatavimo saugumu, ekonominiu efektyvumu arba neigiamo poveikio elektros energijos vidaus rinkai mažinimu. Jei išimties tvarka ir galėtų būti leidžiama taikyti tokį ribojimą, akivaizdu, kad tai būtų „toleruojama tik iki tol, kol yra surandamas ilgalaikis sprendimas“. Taigi akivaizdu, kad pagal Reglamentą (EB) Nr. 714/2009 nebuvo leidžiama sukurti tokios sistemos, kuri visa būtų grindžiama nuolatiniu mažinimu.
- (63) Tačiau rinkos dalyviai, bent jau kai kurie, laikėsi nuomonės, kad ryšys tarp Elektros energijos reglamente nustatyto įpareigojimo kuo labiau padidinti tarpvalstybinius pajėgumus ir Direktyvoje 2009/28/EB nustatyto atsinaujinančių išteklių energijos prioritetinio skirstymo ir pirmenybinės prieigos prie tokios elektros energijos užtikrinimo nėra visiškai aiškus, o prašymo teikėjai nurodo, kad šį klausimą projektų vykdytojai ne kartą kėlė bendraudami su Europos Komisija dėl šio konkretaus pirmojo tokios rūšies projekto. Be to, nebuvo taip, kad projekte KF dalyvaujantys PSO tiesiog iš anksto nenumatė galimos problemos, susijusios su jų ketinamu taikyti perkrovos valdymo metodu. Maža to, metodą, kurį jie ketino taikyti, jie ne kartą pristatė Europos Komisijos tarnyboms. Prašymo teikėjas, atsižvelgdamas į tai, kad nuo 2010 m. Europos Komisijos tarnybos daug kartų bendravo su projekto vykdytojais, bet neprašė pakeisti projekto KF struktūros taip, kad būtų užtikrintas maksimizavimo principo taikymas, teigė, kad projekto vykdytojui nebuvo aišku, kokios taisyklės taikomos šiam projektui.
- (64) 2010 m. paraiškoje skirti dotaciją projektui KF ⁽¹⁹⁾ nurodyta, kad, siekiant užtikrinti projekto perspektyvumą, būtina „teisingai suprasti tiekimo į tinklą pirmenybę“. Bendroje galimybių studijoje, kuri buvo pateikta Komisijos tarnyboms, teigiama, kad „pagrindinė prielaida yra ta, kad jungiamųjų linijų pajėgumai, kurių, kaip manoma, nereikės vėjo generuojamai elektros energijai perduoti, gali būti skiriami neatidėliotinų sandorių rinkai“. Taigi numatomas prekybai skirtas papildomas perdavimo pralaidumas buvo tik tas pralaidumas, kuris lieka į krantą perdavus jūros vėjo generuojamą elektros energiją.

⁽¹⁵⁾ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009 6 5, p. 16).

⁽¹⁶⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantys Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003 (OL L 211, 2009 8 14, p. 15).

⁽¹⁷⁾ https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39351/39351_1223_4.pdf

⁽¹⁸⁾ https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40461/40461_461_3.pdf

⁽¹⁹⁾ P. 16, 7 pavojus.

- (65) Tyrime taip pat teigiama, kad, „remiantis Direktyva 2009/28/EB, visoms šalims suteikiama pirmenybinė prieiga prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių tinklo. Be to, Vokietijos nacionalinės teisės aktuose reikalaujama, kad vėjo jėgainės bet kuriuo metu galėtų tiekti elektros energiją į Vokietijos nacionalinį perdavimo tinklą. Tačiau tuo atveju, kai perdavimo pralaidumas yra nepakankamas, oficialūs prieigos prie tinklo reikalavimai gali būti įvykdomi taikant kompensacinės prekybos arba balansavimo rinkos priemones.“ Taigi tiek perkrovos valdymo, tiek galimo sprendimo, pagal kurį vykdoma kompensacinė prekyba, klausimas jau buvo aptartas.
- (66) Nepaisant to, perkrovos valdymo metodas tebebuvo svarstomas, be kita ko, su Europos Komisijos tarnybomis. Labai panašiuose pristatymuose – 2012 m. lapkričio 14 d. pristatyme ir (atnaujintu projekto planu pagrįstame) 2014 m. rugsėjo 3 d. pristatyme – įmonė „Energinet.dk“ (PSO) aiškiai nurodė, kad „perkrovos valdymo modelis yra vienas esminių sprendimo dėl investicijų priėmimo kriterijų“. Abiejuose pristatymuose aiškiai atkreiptas dėmesys į galimą prieštarinę Direktyvos 2009/28/EB 16 straipsniu grindžiamos pirmenybinės prieigos ir Reglamento (EB) Nr. 714/2009 16 straipsnyje nustatyto maksimizavimo principo aiškinimą.
- (67) Aiškiai aprašant, kaip perdavimo sistemos operatoriai ketina išspręsti šią su projektu KF susijusią prieštarą, pristatymuose nurodyta, kad „pagamintos vėjo generuojamos elektros energijos perdavimo į sausumos tinklą pajėgumai bus rezervuojami remiantis kitos paros prognoze“ ir kad „likę pajėgumai bus skiriami rinkų susiejimui [taip apibrėžiant prekybai skirtus pajėgumus] ir naudojami taip pat, kaip ir kitų jungiamųjų linijų pajėgumai“. Nors 2014 m. pristatyme (raštu) nebuvo atkreiptas dėmesys į mažesnę tiekimo rinkai pajėgumą, palyginti su ankstesniu projekto planu, tai nebuvo ir nusišlepta. Priešingai, abiejų pristatymų struktūra yra visiškai tokia pat, o juos sugretinus, aiškiai matyti skirtumas.
- (68) Taigi nuo 2010 m. perkrovos valdymo metodo svarba buvo ne kartą aiškinama susitikimuose su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir Europos Komisijos tarnybomis, pabrėžiant, kad skirtingi antrinės teisės aktų teisiniai reikalavimai gali atrodyti prieštaringi. Be to, pristatymuose, bent jau vėlesniuose, buvo aiškiai išdėstytas numatomas metodas, kurį projekto dalyviai ketina taikyti siekdami išspręsti šį klausimą, ir to metodo taikymo poveikis tarpvalstybiniais pajėgumams. Visus tuos metus nacionalinės valdžios institucijos ir Komisija toliau rėmė projektą, be kita ko, skirdamos didelius finansinius įnašus ir neprašydamos keisti projekto struktūros.
- (69) Komisija taip pat pažymi, kad siūloma koncepcija buvo išsamiai aptarta su atitinkamomis nacionalinėmis valdžios institucijomis ir kad nė viena iš susijusių nacionalinių reguliavimo institucijų neprieštaravo dėl numatytos perkrovos valdymo koncepcijos. Priešingai, tvirtinant Hanzos regiono pralaidumo skaičiavimo metodą, šiai koncepcijai pritarė visos atitinkamos Hanzos regiono reguliavimo institucijos.
- (70) Žinoma, vien tai, kad nacionalinėms valdžios institucijoms ir Komisijai keletą metų nekilo jokių su projektų susijusių teisinių klausimų, jokių būdu negali būti laikoma pagrindu projektui taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. Be to, kaip pabrėžta ir viename konsultuojantis gautame atsakyme, projektų, kurių įgyvendinimo laikotarpis labai ilgas, atveju reikėtų numatyti, kad gali keistis reguliavimo reikalavimai (arba jų išaiškinimai). Tačiau, atsižvelgdama į dalyko sudėtingumą ir išsamias diskusijas dėl reguliavimo sistemos, Komisija negali atmesti galimybių, kad projekto dalyviai galėjo pagrįstai manyti, jog galės tęsti projektą taip, kaip planuota. Tai pripažįstama ir keliuose Komisijai pateiktuose atsiliepimuose, įskaitant tuos, kuriuose nukrypti leidžianti nuostata vertinama gana kritiškai. Be to, jeigu nacionalinės reguliavimo institucijos, ministerijos arba Komisija būtų pareiškusios prieštaravimų, prieš pradėdant įgyvendinti projektą, jį būtų buvę galima adaptuoti, pvz., padidinant sausumos jungčių pralaidumą, kad būtų galima priimti didesnius prekybai skirtus srautus (iš pradžių taip ir buvo planuota, bet vėliau, kai projektas buvo iš dalies pakeistas, to atsisakyta).
- (71) Perkrovos valdymas nurodytas kaip vienas *esminių* sprendimo dėl investicijų priėmimo kriterijų, nes, priimant sprendimą dėl investicijų, reikėjo atsižvelgti į visų dalyvaujančių šalių interesus. Vienas iš jų buvo susijęs su jūros vėjo elektrinių, gavusių subsidijų pagal įvairias nacionalines paramos sistemas, vaidmeniu. Akivaizdu, kad tuo atveju, jei prekybai reikėtų suteikti kuo didesnę pralaidumą, padidėtų tikimybė, kad elektros energijos gamyba jūros vėjo elektrinių įrenginiuose turėtų būti ribojama.

- (72) Žinoma, kai ribojimas nėra grindžiamas rinka, pagal 13 straipsnio 7 dalį tiems gamybos įrenginiams suteikiama teisė pagal paramos schemas ir kitos paros rinkoje gauti visą finansinę kompensaciją už prarastas pajamas. Reglamente nenustatyta jokio įpareigojimo, kad tais atvejais, kai prarastos pajamos galėtų būti didesnės už minėtas įplaukas (pvz., iš einamosios paros rinkos arba už sistemos paslaugas), turėtų būti mokama kompensacija (tačiau toks įpareigojimas gali būti nustatytas nacionalinėje teisėje). Bet kokiu atveju, labai padidinus elektros energijos gamybos jūros vėjo elektrinių parkuose ribojimą, gerokai pasikeistų pagrindinės projekto prielaidos, kuriomis siekta padidinti jūros vėjo elektrinių parkų galimybes perduoti elektros energiją į krantą, elektros energijos tiekimo į DK 2 zoną patikimumą ir prekybai skirtą pralaidumą, iš esmės nekeičiant esamų jūros vėjo elektrinių parkų situacijos arba prioriteto, pagal atitinkamas nacionalines sistemas teikiamo jų pagamintos elektros energijos tiekimui į tinklą. Jeigu projekto dalyviai būtų žinoję didžiausią pralaidumą, kuris turi būti skirtas prekybai, nepaisant pirmenybinės vėjo elektrinių parkų prieigos teisių, projektas galbūt apskritai nebūtų buvęs įgyvendintas.
- (73) Atsižvelgiant į tai, kad su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, ministerijomis ir Komisija buvo nuolat bendraujama aiškinant numatytąjį metodą, tikėtina, kad projekto dalyviai galėjo neteisingai suprasti teisinę situaciją. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir į tai, kad problemoms, su kuriomis susiduriama įgyvendinant šį konkretų parodomąjį projektą, susijusį su hibridinės jungties įrenginiais, turi būti skiriamas ypatingas dėmesys, teisinių reikalavimų, dėl kurių reikėtų iš esmės keisti projekto pagrindus ir dėl kurių, jei jie būtų buvę aiškūs anksčiau, projekto įgyvendinimas galbūt būtų buvęs sustabdytas arba projektas būtų buvęs iš pagrindų pakeistas, taikymas išties galėtų būti laikomas kliūtimi, keliančia didelių problemų, susijusių su mažos prijungtos sistemos eksploatavimu.
- (74) Todėl Komisija gali daryti išvadą, kad, be išlygų taikant Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalį, dėl sistemos KF kiltų didelių problemų, susijusių su mažos prijungtos sistemos eksploatavimu.

5.3. Nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sritis

- (75) Nukrypti leidžianti nuostata taikoma KF jungiamosios linijos tarpzoninio pralaidumo apskaičiavimui ir paskirstymui, nukrypstant nuo Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalies reikalavimų, kiek tai susiję su toje dalyje nustatyta minimalia pralaidumo riba, lygia 70 % bendro KF jungiamosios linijos perdavimo. Vietoj to Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalis taikoma laikant, kad turi būti suteikiama ne mažiau kaip 70 % liekamojo pralaidumo, t. y. ne mažiau kaip 70 % pralaidumo, likusio atėmus pralaidumą, reikalingą vėjo elektrinių parkuose „Baltic 1“, „Baltic 2“ ir „Kriegers Flak“ pagamintai elektros energijai perduoti į atitinkamas sausumos sistemas, remiantis paros elektros energijos gamybos tuose parkuose prognozėmis.
- (76) Kitose nuostatose minima „minimali riba“, kaip nustatyta Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalyje, turi būti suprantama kaip nuoroda į šiame sprendime nustatytą minimalią ribą. Tai taikoma ir elektros energijos tinklo kodeksams bei gairėms, įskaitant PPPV, PPP ir EEB reglamentus, taip pat tais Komisijos reglamentais grindžiamoms nuostatoms, sąlygoms ir metodikoms.
- (77) Visi kiti Elektros energijos reglamento 16 straipsnio reikalavimai, visų pirma reikalavimas užtikrinti kuo didesnę jungiamųjų linijų pralaidumą, laikantis saugaus tinklo eksploatavimo saugos standartų, taikomi ir toliau.

5.4. Netrukdytas pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, elektros energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova

- (78) Elektros energijos reglamento 64 straipsnyje nustatyta, kad sprendimu turi būti užtikrinta, kad nebūtų trukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, elektros energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova.
- (79) Sprendimu dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo siekiama sudaryti sąlygas pirmajam tokios rūšies parodomajam projektui, kuriuo siekiama geriau integruoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją į elektros energijos sistemą. Todėl juo netrukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos. Jis taip pat neturi pastebimo poveikio elektromobilumui arba reguliavimui apkrova.
- (80) Dėl didesnio lankstumo ir energijos kaupimo svarbu pažymėti, kad galimybė teikti lankstumo paslaugas (įskaitant kaupimą) siekiant palaikyti elektros energijos sistemą tiesiogiai priklauso nuo to, ar tiems paslaugų teikėjams teikiami tikslūs ir aiškūs signalai dėl investavimo ir paskirstymo. Kai prekybos zonoje susidaro struktūrinė perkrova, iškreipiami investavimo signalai, susiję su konkrečioje vietoje teiktinomis lankstumo paslaugomis. Pavyzdžiui,

investicijos į vandenilio gamybą arba baterinį kaupimą sistemoje KF galėtų būti perspektyvesnės esant tokiai reguliavimo sistemai, pagal kurią tinkamai atsižvelgiama į perkrovą tarp sistemos KF ir abiejų sausumos sistemų. Atsižvelgiant į didelius technologinius sunkumus, susijusius su investicijomis atviroje jūroje, tokios investicijos nebūtinai būtų perspektyvios net jei sistemai KF būtų sukurta atskira jūrinė prekybos zona, tačiau akivaizdu, kad sprendime dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo numatytas metodas gali turėti neigiamą poveikį tokių investicijų teikiamoms galimybėms, palyginti su jūrinės prekybos zonos sukūrimu.

- (81) Kita vertus, Elektros energijos reglamento 64 straipsnyje nereikalaujama, kad sprendimais dėl nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo būtų kuo labiau didinamos lankstumo arba energijos kaupimo galimybės, tik reikalaujama, kad nukrypti leidžiančia nuostata nebūtų tam trukdoma. Kitaip tariant, taikant nukrypti leidžiančią nuostatą neturi būti trukdoma pažangai, kuri savaime vykėtų netaikant nukrypti leidžiančios nuostatos. Tačiau nėra aišku, ar, netaikant nukrypti leidžiančios nuostatos, sistema KF būtų eksploatuojama kaip atskira jūrinė prekybos zona. Kaip pabrėžė ir respondentai, su kuriais buvo konsultuotasi, jūrinės prekybos zonos sukūrimas galėtų būti labai naudingas rinkos veikimo, skaidrumo ir tinklo įrenginių naudojimo efektyvumo atžvilgiais, tačiau dėl to kiltų ir tam tikrų sunkumų, pvz., susijusių su sąnaudų ir naudos paskirstymu. Jeigu jūrinė prekybos zona nebūtų sukurta, neišku, ar, visiškai įgyvendinus Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalį, įgyvendinant projektą KF savaime būtų teikiami tikslesni investavimo į lankstumo paslaugas arba kaupimą signalai.
- (82) Taigi, nors nukrypti leidžiančia nuostata netrukdoma pereiti prie didesnio lankstumo, įskaitant energijos kaupimą, nustatant nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sąlygas svarbu atsižvelgti į tinkamų investavimo signalų poreikį ir jo poveikį galimoms investicijoms į kaupimą arba kitoms investicijoms į lankstumą.

5.5. Nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpio ribojimas ir sąlygos, kuriomis siekiama didesnės konkurencijos ir integracijos į elektros energijos vidaus rinką

- (83) Elektros energijos reglamento 64 straipsnyje aiškiai nustatyta, kad nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpis apribojamas ir jos taikymas priklauso nuo sąlygų, kuriomis siekiama didesnės konkurencijos ir integracijos į elektros energijos vidaus rinką.

5.5.1. Laiko apribojimai

- (84) Taigi laiko apribojimai gali būti grindžiami ne tik proporcingumo principu, pvz., jei atitinkamas problemos būtų galima išspręsti nukrypti leidžiančią nuostatą taikant trumpiau arba jei ilgiau taikant nukrypti leidžiančią nuostatą rinkos dalyviams tektų neproporcinga našta. Siekiant kelių tikslų, reglamente numatytas *privalomas* apribojimas. Visų pirma reglamente daroma prielaida, kad bendroji reguliavimo sistema gali būti taikoma visoms vidaus rinkos situacijoms ir kad toks bendras taikymas yra naudingas visuomenei. Nors 64 straipsnyje pripažįstama, kad specifinėmis aplinkybėmis gali reikėti taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas, dėl jų taikymo gali padidėti visos sistemos sudėtingumas ir kilti kliūčių integracijai, taip pat ir kaimyniniuose rajonuose. Be to, nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas dažniausiai grindžiamas to meto technine ir reguliavimo sistema ir atitinkamo tinklo topologija. Visos šios aplinkybės keičiasi. Galiausiai svarbu, kad rinkos dalyviai galėtų pakankamai anksti numatyti reguliavimo pokyčius. Todėl visos nukrypti leidžiančios nuostatos turi būti taikomos ribotą laiką.
- (85) Vienintelė situacija, kai reglamente bendrąsias nukrypti leidžiančias nuostatas leidžiama taikyti be laiko apribojimų, yra susijusi su atokiausiais regionais, kaip apibrėžta SESV 349 straipsnyje, kurių dėl akivaizdžių fizinių priežasčių negalima sujungti su Sąjungos energijos rinka. Tai visiškai suprantama, nes tokie regionai neturi jokio poveikio elektros energijos vidaus rinkai. Kadangi KF nėra atokiausias regionas, reikia nustatyti aiškų ir numatomą nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpio apribojimą.
- (86) Prašyme leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą siūloma taikymo laikotarpį apriboti laikotarpiu, kuriuo aptariamieji trys jūros vėjo elektrinių parkai yra eksploatuojami ir sujungti. Taigi atrodo, kad šia formuluote laikotarpis nėra neribojamas. Tačiau šia sąlyga nėra pakankamai tiksliai apibrėžiama, kas yra pradinių vėjo elektrinių parkų „eksploatavimas“, ir trečiosioms šalims nesuteikiama galimybės pakankamai anksti numatyti reguliavimo sistemos.

- (87) Siekiant išvengti abejonių, turėtų būti galima aiškiai nustatyti, ar jūros vėjo elektrinių parką prijungus prie sistemos KF, tas parkas tebebus vienas iš pradinių vėjo elektrinių parkų. Taigi bet koku atveju turėtų būti įtraukta sąlyga, kad nuo tos dienos, kai nutraukiama kurio nors iš trijų vėjo elektrinių parkų eksploatacija, išskyrus atvejį, kai tai daroma dėl įprastų ribotos trukmės techninės priežiūros arba remonto darbų, arba kai pradedami daryti dideli jų pakeitimai, tokiais laikant bent jau tokius pakeitimus, kai būtina sudaryti naują prijungimo sutartį arba kai vėjo elektrinių parko elektros energijos gamybos pajėgumas padidinamas daugiau kaip 5 %, to vėjo elektrinių parko pagaminamas elektros energijos kiekis, prieš skaičiuojant liekamąjį pralaidumą, nebeatskaitomas iš bendro perdavimo pralaidumo, taip padidinant turimą jungiamosios linijos pralaidumą, skirtą prekybai.
- (88) Tačiau nutraukus vieno ar dviejų vėjo elektrinių parkų eksploataciją arba dėl kitų priežasčių baigus taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, neturi būti padaryta neigiamo poveikio kitų vėjo elektrinių parkų komercinei padėčiai arba sistemos veikimui. Taigi nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas negali būti nutraukiamas vien dėl to, kad vienas iš vėjo elektrinių parkų netenka teisės į *ex ante* atskaitymą iš bendro perdavimo pralaidumo, t. y. nutraukti nukrypti leidžiančios nuostatos taikymą galima tik tokiu atveju, kai teisės į tokį atskaitymą netenka visi trys vėjo elektrinių parkai.
- (89) Dėl tinkamos nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo trukmės Komisija pažymi, kad, norint pradėti nedelsiant taikyti taisykles, nuo kurių prašoma leisti nukrypti, reikėtų iš esmės pakeisti KF taikomas reguliavimo priemones ir komercinius susitarimus, o tai gali turėti neigiamų pasekmių vėjo elektrinių parkų veikimui.
- (90) Kita vertus, Komisija pažymi, kad nukrypti leidžiančią nuostatą leidus taikyti tol, kol vėjo elektrinių parkai bus eksploatuojami ir liks sujungti, galėtų reikšti, kad nukrypti leidžianti nuostata, atsižvelgiant į vidutinę jūros vėjo elektrinių parkų eksploatavimo trukmę, būtų taikoma 20 metų ar ilgiau. Dėl tokio ilgo nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo gali atsirasti didelių kliūčių rinkos integracijai.
- (91) Be to, svarbu, kad, plėtojant jūroje vykdomos veiklos reguliavimo sistemą, dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sistemai KF nebūtų sukurtas nekeičiamas, nelankstus ir iš dalies netipinis elementas. Siekiant užtikrinti pakankamą lankstumą ir kartu visoms projekto šalims ir kitiems rinkos dalyviams suteikti deramą tikrumą ir nuspėjamumą, reikėtų nustatyti reguliarias šiuo sprendimu dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo patvirtintos sistemos peržiūras.
- (92) Todėl Komisija turi rasti kompromisą tarp KF projekto partnerių ir kaimyninių valstybių narių, kurios pasitikėjo pirmojo tokios rūšies projekto reguliavimo sprendimo teisėtumu, teisėtų interesų ir ES vartotojų bei gamintojų interesų pasinaudoti tarpvalstybinių srautų maksimizavimo principu.
- (93) Komisija atsižvelgia į tai, kad parengti ir įgyvendinti reguliavimo sprendimą, pagal kurį nereikėtų taikyti nukrypti leidžiančios nuostatos, yra įmanoma⁽²⁰⁾, tačiau tam reikėtų daug laiko ir, priėmus tokį sprendimą, reguliavimo sistema taptų labai sudėtinga. Tas pats pasakytina apie būtiną sutarčių priderinimą prie naujos reguliavimo tvarkos, atitinkančios ES taisykles. Be to, kadangi šiuo metu diskutuojama dėl jūros hibridinės jungties įrenginiams taikytinos reguliavimo sistemos, turėtų būti skirta pakankamai laiko užtikrinti, kad tokio priderinimo nereikėtų pradėti, kol nebus užtikrintas tvirtas ir aiškus pagrindas. Todėl atrodo tikslinga nukrypti leidžiančią nuostatą leisti taikyti 10 metų.
- (94) Tačiau negalima visiškai atmesti galimybės, kad, norint išlaikyti ekonominę pusiausvyrą ir užtikrinti sistemos KF gyvybingumą, nukrypti leidžiančią nuostatą tebereikės nuolat taikyti net ir pasibaigus šiam 10 metų laikotarpiui. Todėl turėdama pagrindą Komisija gali pratęsti šį laikotarpį. Nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo, įskaitant visus pratęsimus, laikotarpis neturėtų būti ilgesnis nei 25 metai, nes priešingu atveju būtų viršytas numatomas likęs vėjo elektrinių parkų eksploatavimo laikotarpis.
- (95) Svarstydamas bet kokią pratęsimo prašymą, Komisija įvertina, ar įmanoma pakeisti projekto struktūrą taip, kad sistemą KF būtų galima visiškai integruoti į bendrąją reguliavimo sistemą, pvz., apibrėžiant jūrines prekybos zonas. Taip keičiant projekto struktūrą būtų tinkamai atsižvelgiama į ekonominę pusiausvyrą, užtikrintą sprendimu dėl nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo. Išsamiai prašymo pratęsti taikymo laikotarpį ir taikymo laikotarpio pratęsimo tvarka nustatyta 5.5.3 skirsnyje.

⁽²⁰⁾ Per konsultacijas suinteresuotieji subjektai visų pirma atkreipė dėmesį į galimybę sukurti šiam projektui skirtą jūrinę prekybos zoną.

5.5.2. Kitos sąlygos

- (96) Dėl kitų nustatytinų sąlygų pažymėtina, kad, projektui, kuris priešingu atveju nebūtų pakeistas, nustačius reikalavimą padidinti minimalų pralaidumą, skirtą prekybai, būtų tiesiogiai prisidėta prie problemos, kurią siekiama išspręsti taikant nukrypti leidžiančią nuostatą, pasikartojimo tomis valandomis, kai sistemos KF sistemos kabeliai yra perkrauti. Kita vertus, kai tie kabeliai nėra perkrauti, maksimizavimo principas vis tiek taikomas, todėl jau tuomet būtina užtikrinti didžiausią techniškai įmanomą pralaidumą, viršutinę jo riba laikant bendrą perdavimo sistemos pralaidumą.
- (97) Vis dėlto ilgalaikėje perspektyvoje negalima visiškai atmesti galimybės didinti turimą pralaidumą. Visų pirma ankstesniuose projekto planuose vis dar buvo numatyta įrengti papildomus nuolatinės srovės kabelius, bet šių planų buvo atsisakyta, nes reikalingų komponentų kaina padidėjo 2,5 karto (žr. šio sprendimo 40–42 konstatuojamąsias dalis). Taigi neatmetama galimybė, kad tokios investicijos galėtų būti atliekamos ateityje. Visų pirma KF dotacijos susitarime numatyta galimybė integruoti Švedijos vėjo elektrinių parką į sistemą KF ir padidinta galimybė tokiu atveju padidinti pralaidumą.
- (98) Jeigu dėl naujų technologijų, rinkos pokyčių arba investicijų į naujus netoli KF esančius jūros vėjo elektrinių parkus esamos sistemos atnaujinimas arba naujų kabelių įrengimas padidinant prekybai skirtą pralaidumą taptų finansiškai perspektyvus (atsižvelgiant į poreikį užtikrinti saugų sistemos KF ir gretimų sistemų eksploatavimą), tokios investicijos turėtų būti atliekamos. Gavus pratęsimo prašymą, Komisijos vertinime taip pat nurodoma, ar galima pagrįstai tikėtis tokių investicijų į papildomą pralaidumą.
- (99) Jei lankstumo paslaugų teikėjai pareikštų konkretų interesą sistemoje KF arba šalia jos įgyvendinti projektus, kuriais, pasinaudojant lankstumo paslaugomis (pvz., vėjo generuojamos elektros energijos kaupimu jūroje įrengtose baterijose), galėtų būti padidintas turimas pralaidumas, skirtas prekybai, atitinkamos nacionalinės valdžios institucijos tinkamai apsvaisto tokias investicijas, atsižvelgdamos į jų teikiamas galimybes padidinti prekybai skirtą turimą pralaidumą iki minimalios vertės, nustatytos Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalyje.

5.5.3. Galimų pratęsimo prašymų teikimo procedūra

- (100) Kad Komisija galėtų įvertinti, ar, atsižvelgiant į galimus būsimus hibridiniams projektams taikomos teisinės sistemos išaiškinimus ir pakeitimus, vis dar būtina taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, nacionalinės valdžios institucijos likus pakankamai daug laiko iki nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpio pabaigos praneša Komisijai, ar, jų nuomone, būtina pratęsti nukrypti leidžiančios nuostatos taikymą. Jeigu nacionalinės valdžios institucijos norėtų prašyti pratęsti šiuo metu taikomos nukrypti leidžiančios nuostatos taikymą, bendras prašymas pateikiamas likus pakankamai daug laiko iki nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpio pabaigos, kad būtų galima išsamiai išnagrinėti pratęsimo prašymą ir rinkos dalyviams iš anksto pateikti informaciją apie būsimą KF reguliavimo sistemą. Kiekviename tokiaame prašyme pateikiama sąnaudų ir naudos analizė, kurioje nurodomas nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo poveikis sistemai KF ir tos nuostatos taikymo poveikis regioniniu bei Europos lygmenimis, bent jau palyginant galimybes toliau taikyti esamos formos nukrypti leidžiančią nuostatą, padidinti turimą pralaidumą atliekant papildomas investicijas ir visiškai integruoti sistemą KF į bendrąją jūros hibridinės jungties įrenginių reguliavimo sistemą, taikomą teikiant pratęsimo prašymą.
- (101) Priimdama sprendimą dėl pratęsimo prašymo, Komisija tinkamai atsižvelgia į ekonominius sujungtų vėjo elektrinių parkų ir susijusių sistemos operatorių interesus, taip pat į platesnį socialinį ir ekonominį nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo poveikį regioniniu ir Europos lygmenimis. Svarstant visų pirma nustatoma, ar sistema KF turėtų būti integruota į platesnę hibridinės jungties įrenginių reguliavimo sistemą ir kaip tai turėtų būti padaryta.
- (102) Siekiant tinkamai atsižvelgti į reguliavimo sistemos pasikeitimus, taip pat į technologijų ir rinkos pokyčius, bet koks pratęsimas (jei jis suteikiamas) turėtų galioti ribotą laikotarpį.
- (103) Jeigu Komisija padarytų išvadą, kad, norint pratęsti taikymo laikotarpį, reikia pakeisti šiame sprendime nustatytą reguliavimo principą arba nustatyti kitas sąlygas, kuriomis būtų didinama konkurencija arba rinkos integracija, suteikiama pakankamai laiko tiems pakeitimams įgyvendinti ir kitiems rinkos dalyviams pakankamai anksti pranešti apie galimus turimų tarpvalstybinių pajėgumų pokyčius,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Integruotojo tinklo infrastruktūrai „Kriegers Flak“ leidžiama nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 8 dalies nuostatų. Skaičiuojant, ar pasiekti minimalūs tarpzoninei prekybai skirtu turimo pralaidumo lygiai, minimalus pralaidumas skaičiuojamas remiantis pralaidumu, likusiu atskaičius pralaidumą, reikalingą prie integruotojo tinklo infrastruktūros „Kriegers Flak“ prijungtuose vėjo elektrinių parkuose kitą parą numatomam pagaminti elektros energijos kiekiui perduoti į atitinkamas nacionalines sausumos sistemas, o ne bendru perdavimo pralaidumu.

Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 1 dalis ir toliau taikoma visa apimtimi, o rinkos dalyviams, kurie laikosi saugaus tinklo eksploatavimo saugos standartų, suteikiami kuo didesni integruotojo tinklo infrastruktūros „Kriegers Flak“ ir nuo integruotojo tinklo infrastruktūros „Kriegers Flak“ tarpvalstybinio pralaidumo priklausomų perdavimo tinklų pajėgumai, viršutine jų riba laikant bendrą integruotojo tinklo infrastruktūros „Kriegers Flak“ tinklo pralaidumą.

2 straipsnis

1 straipsnyje suteiktas leidimas taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą apima visas Reglamente (ES) 2019/943 ir šiuos reglamentu pagrįstuose Komisijos reglamentuose esančias nuorodas į minimalų pralaidumą, kuris turi būti skirtas prekybai pagal Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 8 dalį.

3 straipsnis

1 straipsnyje suteiktas leidimas taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą taikomas 10 metų nuo Komisijos sprendimo priėmimo. Komisija gali pratęsti šį laikotarpį pagal 4 straipsnį. Bendras leidimo taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą galiojimo laikotarpis, įskaitant visus pratėsimus, neviršija 25 metų.

Nutraukus kurio nors iš trijų vėjo elektrinių parkų, prijungtų prie integruotojo tinklo infrastruktūros „Kriegers Flak“, eksploataciją, išskyrus atvejus, kai tai daroma dėl įprastų ribotos trukmės techninės priežiūros ar remonto darbų, arba pradėjus daryti didelius tų parkų pakeitimus, to vėjo elektrinių parko elektros energijos gamybos prognozės pagal 1 straipsnį nebeatskaitomos, taip padidinant prekybai skirtą turimą jungiamosios linijos pralaidumą. Į gamybos pertrūkį dėl mažų rinkos kainų ar sistemos operatorių nurodymų neatsižvelgiama. Dideliais laikomi bent tokie pakeitimai, kai būtina sudaryti naują prijungimo sutartį arba kai vėjo elektrinių parko elektros energijos gamybos pajėgumas padidinamas daugiau kaip 5 %

4 straipsnis

Danijos ir Vokietijos valdžios institucijos gali prašyti Komisijos pratęsti 3 straipsnyje nustatytą leidimo taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą galiojimo laikotarpį. Visi tokie prašymai pateikiami likus pakankamai daug laiko iki leidimo taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą galiojimo laikotarpio pabaigos. Kiekviename prašyme pratęsti leidimo taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą galiojimą pateikiama pagal nukrypti leidžiančią nuostatą pasirinkto reguliavimo principo taikymo sąnaudų ir naudos analizė, įskaitant kiekybinę analizę. Jame taip pat pateikiama galimų alternatyvių sprendimų, visų pirma integruotojo tinklo infrastruktūros „Kriegers Flak“ integravimo į tuo metu taikomą bendrąją jūros hibridinės jungties įrenginių reguliavimo sistemą, atskiros jūrinės prekybos zonos integruotojo tinklo infrastruktūrai „Kriegers Flak“ sukūrimo ir (arba) papildomo investavimo į esamą perdavimo pralaidumo didinimą, analizė. Jeigu Komisija, gavusi pratęsimo prašymą, padarytų išvadą, kad reikia pakeisti šiame sprendime nustatytą reguliavimo principą arba nustatyti kitas sąlygas, kuriomis būtų didinama konkurencija arba rinkos integracija, suteikiama pakankamai laiko tiems pakeitimams įgyvendinti ir kitiems rinkos dalyviams pakankamai anksti pranešti apie galimus turimų tarpvalstybinių pajėgumų pokyčius.

5 straipsnis

Jei lankstumo paslaugų teikėjai pareikštų konkretų interesą įgyvendinti projektus, kuriais, pasinaudojant lankstumo paslaugomis, galėtų būti padidintas turimas integruotojo tinklo infrastruktūros „Kriegers Flak“ pralaidumas, skirtas prekybai, Danijos ir Vokietijos valdžios institucijos tinkamai apsvarsto tokias investicijas, atsižvelgdamos į jų teikiamas galimybes padidinti prekybai skirtą turimą pralaidumą iki minimalios vertės, nustatytos Elektros energijos reglamento 16 straipsnio 8 dalyje. Jeigu tokios investicijos į integruotojo tinklo infrastruktūrą „Kriegers Flak“ yra siūlomos, bet neleidžiama jų atlikti, nacionalinės valdžios institucijos apie tai informuoja Komisiją.

6 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Danijos Karalystei ir Vokietijos Federacinei Respublikai.

Priimta Briuselyje 2020 m. lapkričio 11 d.

Komisijos vardu

Kadri SIMSON

Komisijos narė
